

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту
(найменування кафедри)

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

(niodnuc)

“ ” 20 p.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавр

зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»_____

(шифр та найменування спеціальності)

за освітньою програмою «Облік і аудит»
(назва освітньої програми)

на тему: «Облік, аналіз та контроль витрат операційної діяльності
(на прикладі ФГ «Троян-Агро-Плюс»)»

Виконавець:

студентка ЦЗВФН група 41

Люса Альона Володимирівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

СТ. ВИКЛАДАЧ

(науковий ступінь, вчене звання)

Кубік Валентина Дмитрівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Одеса 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ВИТРАТ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	6
1.1. Сутність та класифікація витрат підприємницької діяльності.....	6
1.2. Нормативно-правове регулювання обліку операційних витрат	12
1.3. Сучасна проблематика обліково-аналітичного забезпечення формування операційних витрат аграрних підприємств.....	17
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ ФГ «ТРОЯН-АГРО-ПЛЮС»	23
2.1. Організаційно-економічна характеристика діяльності ФГ «Троян-Агро-Плюс».....	23
2.2. Первинний та зведений облік операційних витрат.....	35
2.3. Діюча система обліку формування операційних витрат діяльності ФГ «Троян-Агро-Плюс».....	31
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ТА КОНТРОЛЬ ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ТЕОРІЯ ТА ДІЮЧА ПРАКТИКА.....	41
3.1. Аналіз складу, структури, динаміки операційних витрат та їх вплив на прибутковість підприємства.....	41
3.2. Контроль витрат операційної діяльності: методичні аспекти та практика проведення	51
3.3. Шляхи вдосконалення обліку, аналізу та контролю витрат операційної діяльності на аграрних підприємствах.....	60
ВИСНОВКИ.....	67
Список використаних джерел.....	72
Додатки	

ВСТУП

Актуальність теми. Пріоритетними завданнями розвитку національної економіки на сучасному етапі є всебічне збільшення ефективності виробництва, а також займання непохитних позицій сільськогосподарських підприємств на внутрішньому і міжнародному ринках. Конкурентні переваги на ринку можливо отримати лише за умови функціонування ефективної системи управління операційними витратами, які здійснюють відчутний вплив на фінансовий результат підприємства. В сучасний період ринкової трансформації економіки та водночас виходу з фінансової кризи ефективне функціонування суб'єктів агробізнесу є об'єктивною необхідністю для успішного розвитку всієї економічної системи країни. Сьогодні функціонування будь-якого сільськогосподарського підприємства відбувається у складних економічних умовах і основною метою забезпечення стабільного розвитку є підвищення ефективності господарювання і забезпечення достатнього рівня конкурентоспроможності.

Операційні витрати, які в основному, представлені витратами на виробництво продукції, є індикатором діяльності підприємства; збільшення витрат може означати як зміни ситуації на ринку, так і недоліки в процесі виробництва. Чим економніше підприємство використовує матеріальні, трудові та фінансові ресурси при виготовленні продукції чи наданні послуг, тим ефективніше здійснюється виробничий процес, тим більший буде прибуток і рівень рентабельності продукції.

Систему ведення обліку та контролю витрат операційної діяльності підприємств відповідно до чинного законодавства вивчали: В.С. Адамовська, Ф.Ф. Бутинець, В.Ф. Максимова, О.В. Артюх, Н.А. Букало, Т.Г. Камінська, С.Ф. Голов, А.П. Макаренко, Н.М. Шмиголь, Л.М. Янчева та ін..

Проте, для прийняття оперативних і тактичних рішень з управління підприємством в умовах постійно мінливої ринкової кон'юнктури і

конкуренції сільськогосподарських товаровиробників необхідна своєчасна й достовірна обліково-аналітична інформація щодо витрат операційної діяльності на рівні конкретних підприємницьких структур. Все це обумовило вибір теми дослідження.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є теоретичне обґрунтування та розробка практичних рекомендацій щодо організації обліку, контролю та аналізу операційних витрат та виявлення альтернативних напрямків їх оптимізації з метою забезпечення стійкого функціонування підприємства в сучасних умовах господарювання.

Відповідно до визначеної мети під час виконання кваліфікаційної роботи посталено такі основні завдання:

- дослідити економічну сутність і класифікацію витрат підприємства;
- вивчити нормативно-правове регулювання обліку витрат згідно національних стандартів;
- розглянути теоретичні та методичні основи обліку витрат;
- визначити проблемні аспекти обліково-аналітичного забезпечення формування витрат;
- надати організаційно-економічну характеристику підприємства «Троян-Агро-Плюс»;
- вивчити документування операцій щодо формування операційних витрат сільськогосподарських підприємств;
- проаналізувати і цінити систему бухгалтерського обліку на підприємстві;
- провести аналіз складу та динаміки витрат операційної діяльності та визначити їх вплив на прибутковість підприємства;
- дослідити організаційно-методичні аспекти контролю операційних витрат;
- узагальнити інформацію та надати пропозиції стосовно удосконалення обліку та контролю витрат операційної діяльності.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є процес функціонування та обліково-аналітичного забезпечення формування операційних витрат діяльності фермерського господарства «Троян-Агро-Плюс» Болградського району Одеської області.

Предметом дослідження є теоретико-методичні основи та практичні аспекти обліку, аналізу та контролю операційних витрат підприємства.

Методи дослідження. Фундаментом проведеного дослідження стало застосування системного підходу до вивчення явищ і процесів господарської діяльності. Це дало можливість досягти обґрунтованих висновків з питань, поставлених у кваліфікаційній роботі бакалавра. Для досягнення мети дослідження застосовувався комплекс загальнонаукових методів. Були використані методи індукції, дедукції – при дослідженні теоретичних питань бухгалтерського обліку та контролю витрат операційної діяльності; аналізу і синтезу – для виявлення спільних та відмінних рис у наукових підходах до обліку витрат операційної діяльності; спостереження та порівняння – для визначення стану обліку господарських операцій ФГ «Троян-Агро-Плюс»; статистичні методи – для виявлення основних тенденцій розвитку підприємства; методи порівняння для зіставлення даних фінансової звітності підприємства у динаміці років; абстрактно-логічний метод і метод причинно-наслідкового зв'язку, а також метод аналогії – для удосконалення методики бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю.

Інформаційною базою дослідження слугували законодавчі та нормативно-правові акти з питань обліку витрат діяльності, податкова, фінансова, статистична звітність ФГ «Троян-Агро-Плюс» первинні документи та реєстри обліку витрат операційної діяльності, матеріали науково-практичних конференцій, професійних періодичних видань. У процесі написання роботи досліджені і використані наукові праці провідних вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів та вчених в області фінансового, управлінського і податкового обліку.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі зроблено теоретичне узагальнення сутності витрат підприємницької діяльності з економічної та бухгалтерської точки зору, наведена їх класифікація за видами діяльності підприємства з метою формування показників фінансової звітності та в системі управлінського обліку. Запропоновані шляхи поліпшення обліково-аналітичного забезпечення формування витрат операційної діяльності з метою прийняття управлінських рішень.

На основі узагальнення матеріалів дослідження одержані наступні теретичні та практичні результати роботи відповідно до поставлених завдань.

1. У результаті вивчення основних наукових підходів щодо визначення витрат встановлено, що витрати – частина використаних ресурсів, яка при визначенні прибутку підприємства за звітний період ставиться у відповідності з визначеними доходами. Класифікація витрат на виробництво підприємства повинна включати такі напрями: а) для прийняття управлінських рішень, за якими витрати поділяються за конкретними ознаками залежно від цілей управління; б) для визначення фінансового результату, де класифікація витрат відбувається за їх складовими (собівартість продукції або витрати періоду).

2. Провівши загальну організаційно-економічну характеристику виробничо-господарської діяльності фермерського господарства «Троян-Агро-Плюс» можна зазначити наступне.

Основним видом діяльності, що забезпечує отримання доходів та формування витрат ФГ «Троян-Агро-Плюс» є виробництво і реалізація продукції рослинництва, а саме зернових культур (пшениці, ячменю, кукурудзи) та технічних культур (соняшнику та ріпаку). Згідно з законодавством ФГ «Троян-Агро-Плюс» знаходиться на спрощеній системі

оподаткування, є платником єдиного податку 4-ї групи для сільськогосподарських товаровиробників та платником ПДВ на загальних засадах.

3. За результатами аналізу основних результативних показників фінансово-господарської діяльності ФГ «Троян-Агро-Плюс», слід зазначити, відбувається зростання чистого доходу від реалізації сільськогосподарської продукції. Проте, у 2018 році спостерігається значне зростання собівартості майже на 50%, що спричинило зменшення прибутковості ведення основної діяльності на 23,5%. За рахунок змін у отриманні прибутку спостерігаються динамічні коливання ефективності виробництва та реалізації продукції. Загальна ефективність діяльності підприємства за аналізований період – рівень рентабельності у 2017 році порівняно із базовим 2016 роком збільшився до 82,4%, а у звітному році зменшився до 26,5%.

4. Витрати операційної діяльності, які відображені в обліку ФГ «Троян-Агро-Плюс», представлені собівартістю реалізованої сільськогосподарської продукції, адміністративними витратами, витратами на збут та іншими операційними витратами. Бухгалтерський облік формування витрат операційної діяльності на підприємстві ФГ «Троян-Агро-Плюс» організований відповідно загальноприйнятих принципів ведення бухгалтерського обліку, облік витрат підприємства здійснюється у двох напрямках: за видами діяльності та за елементами. При формуванні облікової інформації та складанні фінансової звітності щодо відображення витрат за видами діяльності, а також визначення собівартості сільськогосподарської продукції, підприємство керується вимогами нормативно-законодавчих документів, основними з яких Податковий кодекс України, П(С)БО 16 «Витрати» НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», П(С)БО «Біологічні активи», Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств № 132.

5. За результатами проведеного аналізу складу, структури та динаміки

витрат операційної діяльності ФГ «Троян-Агро-Плюс» встановлено тенденцію до зростання витрат в абсолютному їх розмірі у 1,5 рази, що зумовлено, насамперед, зростанням собівартості реалізованої сільськогосподарської продукції, яка займає найбільшу питому вагу у загальній сумі витрат основної операційної діяльності ФГ «Троян-Агро-Плюс». Рівень витрат операційної діяльності ФГ «Троян-Агро-Плюс» значно зростає. Дане зростання викликане, головним чином, збільшенням суми матеріальних витрат, амортизації основних засобів та інших операційних витрат, до яких на підприємстві, враховуючи специфіку діяльності, належать, передусім, витрати за оренду земельних паїв та сума сплаченого єдиного податку 4-ої групи. На протязі аналізованого періоду рівень операційних витрат на 1 грн. операційних доходів зазнав кардинальних змін. Значення цього показника знижується у 2017 році, що свідчить про зростання рентабельності основного напрямку діяльності, проте у звітному році даний показник знижується, що є негативним відзеркаленням зниження ефективності виробничо-господарської діяльності ФГ «Троян-Агро-Плюс». У звітному році встановлено зниження рівня рентабельності виробництва продукції та рентабельності продаж. Проте, на основі проведеного CVP – аналізу встановлено, що хоча підприємство і працює прибутково, спостерігається зниження маржинального доходу та зростання точки беззбитковості.

6. Проведення перевірки витрат операційної діяльності передбачає, насамперед, вивчення облікової політики щодо обліку виробничих затрат та калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг). Передбачається ознайомлення: зі складом затрат на виробництво за статтями калькулювання; методом калькулювання собівартості; методом вибуття запасів; особливостями робочого плану рахунків для обліку затрат та калькулювання собівартості; переліком загальновиробничих витрат, у тому числі постійними і змінними. При проведенні перевірки виробничих витрат та формування собівартості продукції були виявлені ряд помилок. Встановлено, що первинні

документи, що застосовуються в господарстві, не завжди відбивають його специфіку, заповнюються недбало, без зазначення всіх передбачених у них реквізитів.

Однією із головних помилок ФГ «Троян-Агро-Плюс» є те, що воно оприбутковує продукцію за первісною вартістю. Тобто після цього не проводиться дооцінка готової продукції. Як наслідок підприємство не користується рахунками 940 «Витрати від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються по справедливій вартості» та 710 «Дохід від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю». Це викривляє реальні дані з приводу доходів і витрат підприємства, а також впливає на фінансовий результат діяльності. Також було виявлено невідповідність цифрових даних форми 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та оборотно-сальдової відомості.

7. З метою удосконалення ведення обліку, контролю та аналізу формування операційних витрат підприємству рекомендовано наступні заходи.

1) Для чіткого визначення принципів, методів і процедур обліку та для достовірного відображення фінансового стану і результатів діяльності підприємства удосконалити зміст облікової політики. Щоб в повній мірі охопити всі питання, пов'язані з обліком операційних витрат, рекомендуємо в обліковій політиці відобразити наступні моменти:

- розмежування витрат за кожною класифікаційною групою витрат діяльності;
- методику розподілу загальновиробничих витрат, база розподілу загальновиробничих витрат;
- метод обліку витрат та калькулювання собівартості;
- об'єкт обліку витрат, об'єкт калькулювання.

2) Враховуючи специфіку діяльності підприємства, пропонуємо вести управлінський облік витрат за процесом виробництва та його обслуговування

при використанні традиційного рахунку 231 «Рослинництво» з виділенням додаткових субрахунків (аналітичних субрахунків).

3) З метою вдосконалення управлінського обліку витрат, забезпечення належного рівня аналітичності інформації, підприємству рекомендовано розробити відомості обліку витрат та форми управлінської звітності, доцільність яких полягає в отриманні деталізованої інформації в розрізі видів витрат за кожним процесом господарської діяльності підприємства для управління витратами, а також визначенні напрямів оптимізації витрат за кожним із процесів при збереженні належного рівня якості продукції власного виробництва та обслуговування замовників.

4) З метою прийняття управлінських рішень щодо оптимізації витрат та зростання прибутковості підприємству рекомендовано застосовувати методику визначення беззбитковості виробництва окремих видів продукції на основі впровадження використання CVP-аналізу і концепції фінансового важеля.

5) Рекомендовано провадити організацію внутрішнього контролю, який забезпечує виготовлення якісної рослинницької продукції, раціональне використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів на виробництво продукції рослинництва.

Отже, впровадження результатів дослідження у практику господарської діяльності ТОВ «Троян-Агро-Плюс» дозволить керівництву покращити стан обліку та аналізу витрат операційної діяльності і буде сприяти ефективному прогнозуванню та прийняттю обґрунтованих управлінських рішень з метою одержання більш високих результатів господарювання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексєєва А. В. Васильєва В. Г. Удосконалення обліку витрат на виробництво та формування собівартості продукції. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2019. Випуск 23, частина 1. С. 5-9.
2. Артюх О. В., Криванич М. Ю. Внутрішній контроль обліку витрат: методичні аспекти. *Електронне наукове фахове видання «Економіка та суспільство»*. 2018. Вип. 16. С. 914-920.
3. Білуха М.Т. Теорія фінансово-господарського контролю і аудиту: підручник. Вища школа: Київ, 2015. 320 с
4. Бланк И. А. Словарь-справочник финансового менеджера. К.: «Ника – Центр». 1998. 480 с.
5. Бондаренко Н.М. Кореннова В.В. Організація внутрішнього контролю виробничих витрат на підприємстві. *Вісник ОНК імені І.І. Мечникова* 2013. Т. 18. Вип. 4/1. С. 45-48.
6. Букало Н.А Данилюк Н.В. Вдосконалення обліку виробничих витрат сільськогосподарського підприємства та особливості податкової звітності. *Економіка і суспільство*. 2016. Випуск 2 с. 666-671. URL : http://economyandsociety.in.ua/journal/2_ukr/119.pdf (дата звернення 10.04.2020).
7. Бутинець Ф. Ф. Витрати виробництва та їх класифікація для потреб управління. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу* 2012. Вип. 1 (22). С. 11-18. URL : eztuir.ztu.edu.ua/3109/1/2.pdf. (дата звернення 20.03.2020).
8. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник /Ф.Ф.Бутинець та інш. Житомир: ПП «Рута», 2015. 726 с.
9. Волкова Н.А., Подвальна Н.Е. Організація та методика економічного аналізу: навч. посібник. Одеса: ОНЕУ, ротапринт. 2014. 267с.

10. Головацька С.І. Сашко О.П. Внутрішній контроль витрат підприємства: організаційно-методичні аспекти. *Молодий вчений*. 2016. № 5 (32). С. 36-40.

11. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV /Верховна Рада України. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 20.03.2020).

12. Дідик А.М., Гнатів С.Б. Класифікація витрат для цілей управлінського та бухгалтерського обліків. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»* 2007. № 794. С. 219-228.

13. Добрунік Т.П. Обліково-аналітичне забезпечення управління витратами операційної діяльності аграрних підприємств. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2019. № 6 (269). С. 30-52.

14. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.99 № 291. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99> (дата звернення: 20.03.2020).

15. Камінська Т.Г., Костенко О.М. Обліково-інформаційний аспект калькулювання витрат операційної діяльності. *Ефективна економіка*. 2018. №7 URL : http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/7_2018/9.pdf (дата звернення 03.04.2020).

16. Карп'як Я.С. Організація бухгалтерського обліку витрат, доходів і фінансових результатів суб'єкта господарювання. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2014. № 794. С. 172-180.

17. Кіндрацька Г.І., Білик М.С., Загородній А.Г. Економічний аналіз: Підручник / За ред. проф. А.Г. Загороднього. 3-тє вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2008. 487 с.

18. Концептуальна основа фінансової звітності. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/929_009 (дата звернення: 20.03.2020).

19. Кубік В.Д., Мілько Л.В. Проблеми обліку витрат в контексті управління підприємством. //Тези доповідей III Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Сучасні проблеми і перспективи розвитку обліку, аудиту та аналізу: теорія, методологія, організація». Херсон: ХНТУ, 2014. С. 30-31.

20. Куцик П.О., Головацька С.І. Обліковий інструментарій стратегічного управління витратами підприємства. *Розвиток обліково-аналітичного забезпечення системи менеджменту підприємств* : колективна монографія / за ред. проф. Куцика П.О. та проф. Пилипенка Л.М. Львів: Растр-7. 2019. С. 168-189.

21. Куць Т. В. Обліково-аналітичне забезпечення управління витратами виробництва сільськогосподарської продукції. *Регіональна економіка та управління*. 2017. № 1(14) С. 79-83.

22. Максимова В. Ф. Внутрішній контроль економічної діяльності промислового підприємства: системний підхід до розвитку: монографія. К.: АВРІО, 2005. 264 с.

23. Марчин М.І. Управлінський облік і контроль витрат операційної діяльності в цукровій промисловості: дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 190 с.

24. Матюха М.М., Ткачова А.І. Шляхи удосконалення бухгалтерського обліку витрат діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. 2015. № 11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2015_11_75 (дата звернення 24.03.2020).

25. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності» URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013 (дата звернення: 18.03.2020).

26. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_021 (дата звернення: 18.03.2020).

27. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів

України від 07.02.13р № 73 . URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення: 13.03.2020).

28. Облік та аудит витрат підприємств ресторанного господарства: управлінський аспект : монографія / Л.М. Янчева та ін. Х. : Видавець Іванченко І. С., 2017. 262 с.

29. Облік у галузях економіки: навчальний посібник. / Р.В. Кузіна, та ін. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2017. 508 с.

30. Оголенко Є.В. Ковтуненко Ю.В. Нормативне регулювання обліку витрат підприємства //Матеріали доповідей XI Всеукраїнської науково-практичної конференції *«Обліково-аналітичне забезпечення інноваційної трансформації економіки України»*. Одеса, 22-26 травня 2017 р. С . 45-47. URL :<http://dspace.opu.ua/jspui/bitstream/123456789/7691/1/tezy-41-43.pdf> (дата звернення 24.04.2020).

31. Олійник О.В., Барановська Т.В. Витрати підприємств як об'єкт облікової політики: організаційно-методичні положення. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Сер. : Бухгалтерський облік, контроль і аналіз.* 2015. Вип. 1. С. 469-479. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ptmbo_2015_1_32. (дата звернення 24.03.2020).

32. Осадча Г.Г., Хачко К. Зміст поняття витрат в операційній діяльності підприємства. *Вісник НТУ«ХПІ»*. 2014. №4(1047). С. 97-103.

33. Пашкевич М. С. Шишкова Н.Л. Контроль: незалежний, внутрішній, державний: навч. посіб. : у 2 ч. Ч. 1. Незалежний аудиторський та внутрішньогосподарський контроль Нац. гірн. ун-т. Дніпро : НГУ, 2017. 182 с. URL : <http://ir.nmu.org.ua/handle/123456789/150491>. (дата звернення 24.03.2020).

34. Піскунова Н.В., Федорець М.Г., Піскунова К.С. Аналіз витрат виробництва як важлива ланка ефективного управління промислового підприємства. *Економічний аналіз.* 2013. Т. 13. С. 357-364. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2013_13_51. (дата звернення 24.03.2020).

35. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств та організацій : Наказ Міністерства фінансів України від 09.12.99р. № 1591. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11> (дата звернення: 10.03.2020).

36. Погріщук, Б. В. Організаційні та методичні аспекти внутрішнього контролю процесу виробництва продукції рослинництва. *Науковий журнал «Економічні горизонти»*. 2017. № 2(3). С. 66–74.

37. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI, / Верховна Рада України. URL : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 10.03.2020).

38. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999р. № 318. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00> (дата звернення 10.03.2019).

39. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи». Наказ Міністерства Фінансів України від 18.11.2005 р. № 790. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1456-05> (дата звернення 05.03.2020).

40. Потриваєва Н. В., Кореновська Т. О. Нормативно-правові особливості облікового забезпечення витрат та доходів діяльності підприємств. *Вісник аграрної науки Причорномор'я*. 2016. Вип. 1. С. 9-18.

41. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон ВРУ від 16.07.99р. №996-XIV. / Верховна Рада України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 19.03.2020).

42. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: Закон ВРУ від 26.01.1993 № 2939-XII / Верховна Рада України URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2939-12> (дата звернення 10.03.2020).

43. Про затвердження методичних рекомендацій з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств: Наказ Міністерства аграрної політики № 132 від 18.05.2001р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0132555-01> (дата звернення 05.04.2020).

44. Про затвердження методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку біологічних активів: Наказ Міністерства фінансів № 1315 від 29.12.2006 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1315201-06> (дата звернення 05.04.2020).

45. Про затвердження методичних рекомендацій по заповненню форм фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів України від 28.03. 2013р. № 433. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MF13020.html (дата звернення: 13.04.2020).

46. Про затвердження спеціалізованих форм реєстрів журнально-ордерної форми обліку для сільськогосподарських підприємств та методичних рекомендацій щодо їх застосування: Наказ Міністерства Аграрної політики від 04.06.2009 р. № 390. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0390555-09> (дата звернення 18.04.2020).

47. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів з обліку виробничих запасів в сільськогосподарських підприємствах: Наказ Міністерства аграрної політики № 929 від 21 грудня 2007 року URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/> (дата звернення: 13.04.2020).

48. Про затвердження спеціалізованих форм первинних документів з обліку основних засобів і інших необоротних активів сільськогосподарських підприємств та методичних рекомендацій щодо їх застосування: від № Наказ Міністерства аграрної політики № 701 від 27.09.2007 р. URL: https://zakononline.com.ua_ (дата звернення: 13.04.2020).

49. Прядко В. В. Обліково-аналітичне забезпечення управління витратами. *Економічний аналіз*. Тернопіль, 2018. Том 28. № 4. С. 265-270.

50. Секіріна Н.В. Загальні підходи до формування і класифікації нормативного забезпечення обліку і контролю витрат на виробництво готової продукції. *Збірник наукових праць Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту*. 2014. № 2. С. 235-245. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Znphktei (дата звернення: 19.03.2020).

51. Скрипник М. І. Визначення сутності понять «витрати» та «затрати» *Міжнародний збірник наукових праць*. 2010. Випуск 2 (17). С. 308–312.
52. Скрипник М. Особливості методу калькулювання за стадіями життєвого циклу. *Економічний аналіз*. 2010. № 6. С. 334-337.
53. Скригун Н. П., Цимбалюк Л.Г., Чорноус Л. В. Класифікація витрат та її практичне значення в системі управління витратами. *Економіка : проблеми теорії та практики: Зб. Наук. пр.* Дніпропетровськ : ДНУ, 2008. Вип. 238. Т. І. С. 148–155.
54. Турова Л. Л., Костюнік О. В Проблеми впровадження управлінського обліку в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 5 С. 37-40. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/5_2018/9.pdf (дата звернення 25.03.2020).
55. Фінансовий облік : підруч. / Я. Д. Крупка, З. В. Задорожний, Н. В. Гудзь [та ін.]. 4-те вид. [доп. і перероб.]. Тернопіль : ТНЕУ, 2017. 451 с.
56. Хомяк Т. Р. Облік і аналіз витрат в системі управління підприємствами харчової промисловості: дис. ... канд. екон. наук. : 08.00.09. Львів, 2015. 267 с.
57. Хромей В.В. Внутрішньогосподарський контроль витрат виробничої діяльності. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. №9 (171).
58. Цивільний Кодекс України від 16.01.03 № 435-IV. / Верховна Рада України – URL: <http://zakon3.rada.gov.ua /laws/show/435-15> (дата звернення: 10.03.2020).
59. Чижевська Л.В. Остапенко Я.О. Внутрішній контроль витрат та доходів підприємств готельного господарства. *Наукові праці Полтавської державної аграрної академії*. 2013. Вип. 2(7). Т. 1. С. 302–310. <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/7.1/302.pdf>(дата звернення: 10.03.2020).
60. Шмиголь Н.М., Рибалко О.М., Єременко П.В. Актуальні проблеми та шляхи удосконалення обліку витрат на підприємствах. *Вісник Запорізького національного університету*. 2015. № 3 (27). С.108-114.